

Oxfam Novib
Mevrouw F. Karimi
Postbus 30919
2500 GX DEN HAAG

Kenmerk: 201701164

Den Haag, 14 juli 2017

Geachte mevrouw Karimi,

Ik heb uw brief in goede orde ontvangen. Naast uw brief ontvang ik als informateur ook van vele anderen brieven en nota's met suggesties. Daaruit spreekt betrokkenheid. Veel dank daarvoor.

Het is niet aan mij, als informateur, om inhoudelijk te reageren op uw brief. Wel kan ik u verzekeren dat ik deze onder de aandacht zal brengen van partijen, opdat zij deze bij hun voorbereidingen in de onderhandelingsfase kunnen betrekken.

Hoogachtend,

Informateur G. Zalm

Tweede Kamer der Staten-Generaal
De heer Dr. G. Zalm
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Utrecht, 10 juli 2017

Betreft: de Noordzeestrategie van het nieuwe kabinet

Geachte heer Zalm,

De Noordzee staat aan de vooravond van ingrijpende veranderingen. Deze unieke zee die ons prachtige land en onszelf heeft gevormd zal er – voornamelijk gedreven door de klimaat- en energietransitie – binnen enkele jaren heel anders uit gaan zien. De beslissingen die tijdens de komende kabinetsperiode genomen worden zullen voor een groot deel de toekomst van de Noordzee bepalen. Daarmee zijn grote financiële, culturele en natuurlijke belangen gemoeid. Uitgangspunt hierbij is een gezond ecosysteem, dat ruimte biedt aan duurzame menselijke activiteiten.

De klimaat- en energietransitie en de uitdagingen die voortkomen uit het klimaatakkoord van Parijs spelen terecht een belangrijke rol in de coalitieonderhandelingen. Voor een succesvolle omslag naar duurzame energie moet Nederland de komende jaren alle zeilen bijzetten. De 'Noordzeestrategie 2030', die momenteel door de minister van Infrastructuur & Milieu in nauw overleg met Economische Zaken wordt geformuleerd, onderkent de grote rol van de Noordzee in deze transitie. De Noordzee-regio kent echter vele gebruikers met een veelal lange historie, zoals de visserij, defensie, scheepvaart de zeehavens en vanaf de 20ste eeuw de olie- en gasector. Bovendien herbergt de zee bijzondere natuur die we willen behouden en versterken.

De urgentie is hoog. Investeringsbeslissingen voor 2030 worden nu genomen. Langs deze weg willen wij het nieuwe kabinet vragen om voortvarend uitvoering te geven aan de vorming van de 'Noordzeestrategie 2030'. Binnen het proces van de 'Noordzeestrategie 2030', dat in 2016 is ingezet, worden alle belangrijke stakeholders betrokken. Wij vragen het nieuwe kabinet om in samenspraak met de stakeholders te komen tot een Noordzeestrategie met respect voor bestaande belangen, de natuur en de klimaat- en energietransitie. Het noemen van de Noordzee in het regeerakkoord of in de regeringsverklaring zou dit proces kunnen bespoedigen.

Op 15 november 2016 was de aftrap van dit proces in de vorm van een high-level Noordzeedialoog. Tijdens deze en volgende bijeenkomsten bleek er grote bereidheid tot samenwerking tussen alle stakeholders. De noodzaak om al in 2017 de eerste concrete stappen te zetten in de uitvoering van de Noordzeestrategie 2030 werd door alle aanwezigen onderkend. Hoewel de belangen soms uit elkaar kunnen liggen, zien partijen ook vele kansen en synergieën. Er is zicht op een unieke set afspraken tussen een zeer diverse groep stakeholders.

Om de duurzame ontwikkeling van de Noordzee in goede banen te leiden, is het belangrijk dit positieve contact tussen alle partijen vast te houden en uit te bouwen. De ondertekenaars van deze brief bieden daarom aan om samen met het nieuwe kabinet constructief te werken aan het proces van de Noordzeestrategie 2030, om in gezamenlijkheid te komen tot een duurzaam gebruik van een schone en gezonde Noordzee.

Hoogachtend,

Stichting De Noordzee
Branche Organisatie Zeehavens
EBN
Natuurmonumenten
Nederlandse vissersbond
Nederlandse WindEnergie Associatie
NOGEPA
Redersvereniging voor de Zeevisserij
TenneT
VisNed
VNO-NCW
Vogelbescherming Nederland
Waddenvereniging

Floris van Hest, algemeen directeur
Ronald Paul, voorzitter
Jan Willem van Hoogstraten, CEO
Marc van den Tweel, algemeen directeur
Johan Nooitgedagt, voorzitter
Hans Timmers, voorzitter
Jo Peters, secretaris-generaal
Gerard van Balsfoort, voorzitter
Mel Kroon, CEO
Pim Visser, directeur
Cees Oudshoorn, algemeen directeur
Fred Wouters, directeur
Arjan Berkhuisen, directeur

Deze brief is een initiatief van Stichting De Noordzee.

Floris van Hest
Directeur Stichting De Noordzee

Gerard van Balsfoort
Voorzitter Redersvereniging voor de Zeevisserij

Ronald Paul
Voorzitter Branche Organisatie Zeehavens

Mel Kroon
CIO TenneT

Jur Willem van Hoogstraten
CEO EBN

Pim Visser
Directeur VisNed

Marc van den Tweel
Algemeen directeur Natuurmonumenten

Cees Oudshoorn
Algemeen directeur VNO-NCW

Johan Nooitgedagt
Voorzitter Nederlandse Vissersbond

Fred Wouters
Directeur Vogelbescherming Nederland

Hans Timmers
Voorzitter Nederlandse WindEnergie Associatie

Arjan Berkhuisen
Directeur Waddenvereniging

Jo Peters, secretaris-generaal
NOGEPa

Stichting De Noordzee
De heer F. van Hest
Mariahoek 16
3511 LG UTRECHT

Kenmerk: 201701166

Den Haag, 14 juli 2017

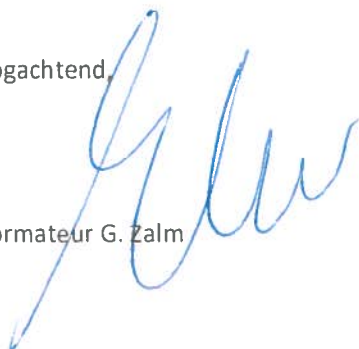
Geachte heer Van Hest,

Ik heb uw brief in goede orde ontvangen. Naast uw brief ontvang ik als informateur ook van vele anderen brieven en nota's met suggesties. Daaruit spreekt betrokkenheid. Veel dank daarvoor.

Het is niet aan mij, als informateur, om inhoudelijk te reageren op uw brief. Wel kan ik u verzekeren dat ik deze onder de aandacht zal brengen van partijen, opdat zij deze bij hun voorbereidingen in de onderhandelingsfase kunnen betrekken.

Hoogachtend,

Informateur G. Zalm

Aan:

De informateur,

De Heer Gerrit Zalm s.s.t.t.

p/a Tweede Kamer,

Postbus 20018,

2500 EA Den Haag

Den Haag, 12 juli 2017,

Onderwerp: kabinetsformatie, Defensie

Zeer Geachte Heer Zalm, beste Gerrit,

Gelieve hierbij een suggestie voor een passage uit het onder uw regie te concipiëren regeerakkoord te ontvangen.

Een publieksversie – in redactie anders, maar qua substantie hetzelfde- is heden ook aan NRC-Next resp. NRC Handelsblad aangeboden en aanvaard.

Vanzelfsprekend zijn wij altijd tot nadere toelichting bereid,

Met hartelijke groet, ^{Ke}

Clingendael

Postbus 93080

2509 AB Den Haag

kcolijn@clingendael.nl 06-10449680

Concept-paragraaf 'defensie' regeerakkoord (veiligheid)

De toegenomen dreiging en de gewijzigde internationale veiligheidssituatie vragen om verdere aanpassing en versterking van de Nederlandse krijgsmacht. Deze moet geschikt zijn voor optreden in hybride scenario's maar evenzeer voor operaties tegen traditionele dreigingen ter verdediging van het eigen en bondgenootschappelijk grondgebied. De krijgsmacht moet in staat blijven om conflictgebieden te helpen stabiliseren, vooral om daarmee fragiliteit en import van onveiligheid aan te pakken. In lijn met de prioriteiten van de NAVO en de EU moderniseert de Nederlandse krijgsmacht de basiscapaciteiten van de marine, landmacht en luchtmacht met vergroting van de inzetbaarheid en slagkracht. Internationale samenwerking bij elke uitbreiding, financieel en operationeel, is leidend. Daarnaast versterkt Nederland de nichecapaciteiten, in het bijzonder de special forces (commando's, mariniers, anderen) die onder een *joint command* worden gebracht en van extra materieel, zoals helikopters, worden voorzien. Bezien wordt ook of Nederland zich kan onderscheiden met de ontwikkeling van een zeer effectieve cybercapaciteit.

Toelichting I:

- Deze conceptparagraaf is gebaseerd op de aanname dat een nieuw kabinet een klein overschot nastreeft in termen van houdbare overheidsfinanciën en de aanname dat er geen nieuwe ombuigingen plaatsvinden.
- De voorkeursscenario's (in afnemende volgorde 3,2 resp.1) zijn hierna geschetst, de voorgestelde paragraaf op de veronderstelling dat uiteindelijk scenario-1 al de meest haalbare is. Dit scenario is eigenlijk al in strijd met internationale toezeggingen (of: politiek relevante inspanningsverplichtingen) en zal zowel nationaal als internationaal geen applaus oogsten.
- Een publieksversie is heden ook als opiniebijdrage aan NRC-Next/Handelsbad aangeboden
- De opstellers zijn uiteraard bereid tot nadere toelichting!

Scenario 1: +1 miljard. Als het om (afgerond) +1 mld structureel zou gaan is dat genoeg om de ergste gaten te vullen, status quo dus, en een zeer geringe maar brede moderniseringsslag (mn vervanging F16 en onderzeeboten). Nederland blijft kwetsbaar voor Navo-verwijten re-underperforming al is de werkelijkheid meer in evenwicht met papieren beleid (mn. Nota In het Belang van Nederland).

Mochten zich tijdens de onderhandelingen of daarna perspectiefrijke opties voor ombuigingen en /of intensiveringen voordoen, dan dient de ruimte worden benut voor kansrijke investeringen in de krijgsmacht. De door Nederland aanvaarde 2%-BBP norm voor defensieuitgaven (per 2024) is een richtcijfer, door Nederland onverkort nagestreefd en in te vullen door toekomstgerichte –en niet uitsluitend op herstel resp. uitbouw van traditionele- van de in de in de zgn. geopolitieke vakantie verloren gegane capaciteiten.

Scenario 2: +3 miljard. Als het om +3 mld gaat (per 2022) ligt er een wensenlijstje klaar (Verdiepingsnota MinDef) maar dat gaat uit van status quo plus, oud denken - genoeg om plm 1,47% BNP als (Navo excl VS) gemiddelde (terzijde: de Navo hanteert zelf ook mediaancijfers, die de lat iets lager zouden leggen) aan te houden en verwachte Navo-kritiek enigszins te pareren. Overigens groeit het 'gemiddelde' mee naarmate andere Navo-landen meer aan Defensie zullen gaan uitgeven, dus de target ook. In zekere zin geldt de niche'vereiste' en internationale samenwerkingsimperativum dan des te sterker omdat alleen een evidente kwaliteitsslag de bondgenoten ervan kan overtuigen dat het niet-halen van de 2%-norm compensatief is.

Scenario 3: +7 miljard. Als het om (afgerond) + 7 mld zou gaan (per 2024, conform afspraken Wales- Warschau summits, niet juridisch bindend, maar 'streefnorm') is zowel een diep als breed krijgsmachtelijk capaciteitseffect te realiseren.

Toelichting II:

Deze tweede toelichting geeft enige uitwerking aan een sturender variant van het regeerakkoord dan de korte paragraaf hierboven biedt. Vanzelfsprekend is hierop nog nadere toelichting zeer wel mogelijk.

De Nota In het Belang van Nederland zou moeten worden geactualiseerd (instelling deskundigengroep die binnen een jaar rapporteert, cf. de "creatieve krijgsraad" van CDS Tom Middendorp, NRC-H 6-7-17, in regeerakkoord opnemen?) en ten minste rekening moeten houden met

(a) de redelijkheid van de (door Nederland weliswaar al onderschreven) 2%-BBP norm zelf (=arbitrair, en zeker in Dld bespreekbaar via aanluiting bij de door Berlijn gesuggereerde Aktivitätenindex) (b) alternatieve maar potentieel verstrekkender scenario's onderzoekt, m.n. die verder weg liggen van de status quo, en mogelijk toekomstgerichter zijn dan in de 'Verdiepingsstudies' van het MinDef.

(c) kansrijke en potentieel kostenbesparende vormen van internationale samenwerking, dus vergaande pooling en taakspecialisatie met partners in clusterverband moeten verkennen

(d) ook de recente politieke veranderingen, m.n. de evt. gevolgen van Brexit en evt. deelname aan een door Frankrijk en Duitsland gedreven PESCO (permanent structured cooperation ex art 42 Verdrag Lissabon) 7 resp. een minder cohesieve Navo (Trump art 5, Turkije,) moeten verdisconteren

Toelichting III

Deze derde toelichting is strikt genomen buiten de orde, want ontstijgt het nauwe defensiekader. Veiligheid is tegenwoordig een inclusief begrip geworden, waarin de vervloeiing van (voorheen) externe en interne veiligheid sprake is. De Nederlandse overheid erkent dat zelf o.a. door haar opdracht kernachtig te benoemen als *veilig blijven, veiligheid brengen en veilig verbinden*. Vergroting van het veiligheidsdomein heeft verder plaats gevonden door een mix van global, interstate en human security-dreigingen, die een veel omvangrijker, want breed domein impliceert waarop de overheid 'zorgtaken' moet vervullen. De gereedschapskist ten behoeve van deze drieslag is niet beperkt tot inzet van de krijgsmacht, maar regardeert ook het inlichtingenapparaat, de politie, ontwikkelingssamenwerking, diplomatie (nb een royaal postennetwerk), de wereld van denk- en opleidingstanks enz. In die logica is een 3,5% (of ...%) BBP-norm voor de "inclusieve veiligheidsmix" realistischer dan een enge 2%-defensienorm.

Clingendael
De heer K. Colijn
Postbus 93080
2509 AB DEN HAAG

Kenmerk: 201701168

Den Haag, 14 juli 2017

Geachte heer Colijn,

Ik heb uw brief in goede orde ontvangen. Naast uw brief ontvang ik als informateur ook van vele anderen brieven en nota's met suggesties. Daaruit spreekt betrokkenheid. Veel dank daarvoor.

Het is niet aan mij, als informateur, om inhoudelijk te reageren op uw brief. Wel kan ik u verzekeren dat ik deze onder de aandacht zal brengen van partijen, opdat zij deze bij hun voorbereidingen in de onderhandelingsfase kunnen betrekken.

Hoogachtend,

Informateur G. Zalm

